

Post- och telestyrelsen

Enbart via e-post:
smp@pts.se

Stockholm 2018-09-07

Samråd kring marknaden för lokalt tillträde (marknad 3a)

Telenor Sverige AB ("Telenor") yttrar sig över samråd kring marknaden för lokalt tillträde (marknad 3a), diarienummer 15-7200, enligt följande.

Detta dokument samt hela bilaga 1 och bilaga 2 innehåller affärskänsliga uppgifter och Telenor begär därför att dessa uppgifter beläggs med sekretess. Affärskänsliga uppgifter är markerade i gult.

Inledning och sammanfattning

Telenor stödjer PTS förslag att dela upp slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster till hushåll och småföretag i två produktmarknader enligt nedan:

1. Fasta bredbandstjänster levererade över fiber- och kabel-tv-baserad nätinфраstruktur
2. Fasta bredbandstjänster levererade över kopparbaserad nätinфраstruktur

Telenor stödjer också PTS förslag att slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-baserad nätinфраstruktur delas upp i ytterligare två delmarknader enligt nedan:

- a) Fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-nät till enfamiljshus (SDU)
- b) Fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-nät till flerfamiljshus (MDU)

När det gäller utkast till beslut avseende grossistmarknaden för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinфраstruktur anser Telenor, tvärtemot PTS, att grossistmarknaden för enfamiljshus (SDU) uppvisar dels tydliga skillnader i jämförelse med grossistmarknaden för flerfamiljshus (MDU) och dels varaktiga indicier för att det förekommer, eller skulle kunna förekomma, lokal marknadsmakt i lokala fibernät.

Telenor anser därmed att grossistmarknaden för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinфраstruktur måste delas in i två delmarknader, en för enfamiljshus (SDU) och en för flerfamiljshus (MDU) där enfamiljshus (SDU) utgör en grossistmarknad som kan behöva regleras för att en hållbar effektiv konkurrens ska kunna uppstå på slutkundsmarknaderna.

Telenor anser därför också att respektive fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus (SDU) och som ägs av en och samma nätägare ska definieras som en separat geografisk marknad.

När det gäller utkast till beslut avseende marknaden för lokalt tillträde till kopparbaserad nätinфраstruktur samtycker Telenor i stort till PTS förslag.

Synpunkter på PTS utkast till beslut avseende marknaden för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinфраstruktur utvecklas nedan.

Utkast till beslut avseende marknaden för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinфраstruktur

Marknadsavgränsning – avgränsning av slutkundsmarknaden

Som PTS konstaterar ska utgångspunkten för fastställande av marknader vara definitionen av slutkundsmarknader ur ett *framtidsoorienterat perspektiv*.

Telenor stödjer PTS förslag att dela upp slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster till hushåll och småföretag i två produktmarknader enligt nedan då de definierade tjänsterna inte bedöms som utbytbara:

1. Fasta bredbandstjänster levererade över fiber- och kabel-tv-baserad nätinфраstruktur
2. Fasta bredbandstjänster levererade över kopparbaserad nätinфраstruktur

Telenor stödjer också PTS förslag att slutkundsmarknaden för fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-baserad nätinфраstruktur delas upp i ytterligare två delmarknader enligt nedan då det finns tydliga skillnader i produkt erbjudanden och slutkundspriser för fasta bredbandstjänster över fiber och kabel-tv-nät till enfamiljs- respektive flerfamiljshus:

- a) Fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-nät till enfamiljshus (SDU)
- b) Fasta bredbandstjänster över fiber- och kabel-tv-nät till flerfamiljshus (MDU)

Marknadsavgränsning – avgränsning av grossistmarknaden

Som PTS konstaterar ska PTS, efter det att slutkundsmarknaderna har definierats och analyserats, gå vidare med att identifiera de relevanta grossistmarknader som kan behöva regleras för att *effektiv konkurrens* ska kunna uppstå på slutkundsmarknaderna. PTS konstaterar också på att målet med förhandsreglering är att skapa fördelar för slutanvändarna genom att på ett *hållbart sätt* göra slutkundsmarknaderna *konkurrensutsatta*.

PTS föreslår att marknaden för lokalt tillträde till nätinfrastruktur ska omfatta två skilda produktmarknader enligt nedan och att marknaderna är nationella. PTS finner inte tillräckliga och varaktiga indicier för att det förekommer, eller skulle kunna förekomma, lokal marknadsmakt:

1. Lokalt tillträde till fiberbaserad nätinfrastruktur
2. Lokalt tillträde till kopparbaserad nätinfrastruktur

Telenor konstaterar att PTS i sitt förslag från sommaren 2017 både delade upp marknaden för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinfrastruktur i två delmarknader i form av en grossistmarknad för enfamiljshus (SDU) och en grossistmarknad för flerfamiljshus (MDU) och fann att den geografiska avgränsningen för SDU är nätbaserad, vilket rönt ett stort stöd från marknadens aktörer. Telenor anser att båda dessa slutsatser fortfarande är relevanta av följande skäl:

1. På marknaden för enfamiljshus (SDU) förekommer idag ingen parallelltablering av accessfiber och det är osannolikt att det skulle göra så i framtiden då det varken finns incitament för en ägare av ett enfamiljshus att investera i genomsnitt ca 17 000¹ kr till för ytterligare en fiberaccess och därmed inte heller för en nätoperatör att anlägga en parallell infrastruktur till enfamiljshus. På marknaden för flerfamiljshus (MDU) råder det omvända, nämligen en hög grad av parallelltablering av accessfiber.
2. En konsekvens av att det inte förekommer parallelltablering på marknaden för enfamiljshus (SDU) är att inom respektive geografiska täckningsområde för respektive nätägares fiberaccessnät till enfamiljshus (SDU), har en nätägare 100 procent av marknadsandelarna medan övriga nätägare har noll procent. Dessa nätägare kan i och med detta agera oberoende av konkurrenter och slutanvändare.
3. Accessfiber till enfamiljshus (SDU) finns idag framdraget eller är under utbyggnad till en stor del av alla enfamiljshus (SDU) i hela landet. Trots att det finns en efterfrågan på svartfibertillträde till enfamiljshus (SDU) från [REDACTED] ett svartfibertillträde i stora delar av landet även fast det är fullt möjligt att tillhandahålla ett sådant. På marknaden för flerfamiljshus (MDU) finns inte motsvarande problem. Exempelvis erbjuder [REDACTED] [REDACTED] Genom detta MDU-tillträde

¹ Prisutveckling för mobiltelefoni och bredband, PTS prisrapport 2017, PTS-ER-2017:21, sid 27

när Telenor i snitt [REDACTED] potentiella slutkunder. PTS bör i sin analys hantera problemen på SDU-marknaden som en leveransvägran med konsekvensen att det föreligger en oändligt stor prisskillnad mellan grossistprodukt för lokalt tillträde till fiberbaserad infrastruktur i enfamiljshus (SDU) och grossistprodukt för lokalt tillträde till fiberbaserad infrastruktur i flerfamiljshus (MDU).

Att Stadsnätetsföreningen arbetar med att ta fram en standard för tillträde till enfamiljshus (SDU) är ingen som helst garanti för att självständiga kommunägda stadsnät eller för den delen privata aktörer kommer att erbjuda fungerande svartfibertillträde till enfamiljshus (SDU) i framtiden. Tvärtom finns stora incitament för stadsnät och andra lokala nätägare att fortsätta vägra svartfibertillträde dels då deras avtal med KO oftast ger KO exklusiv rätt till de enfamiljshus (SDU) som är anslutna till nätägaren och dels då det är mer lönsamt att sälja en förädlad produkt i jämförelse med en svartfiberprodukt.

4. PTS konstaterar på sid 72 att priser har sänkts och servicekvaliteten höjts vad gäller anslutningar till flerfamiljshus, medan priserna höjts för enfamiljshus. PTS antar här att prishöjningar för enfamiljshus (SDU) kan härledas till skillnader i underliggande kostnader. Med hänvisning till punkt 1-3 ovan konstaterar Telenor, tvärtemot PTS, att orsaken till detta med största sannolikhet är just skillnader i konkurrenstryck.

Telenor anser med hänvisning till punkt 1-4 ovan, tvärtemot PTS, dels att grossistmarknaden för lokalt tillträde till fiberbaserad nätinфраstruktur måste delas in i två delmarknader, en för enfamiljshus (SDU) och en för flerfamiljshus (MDU) och dels att grossistmarknaden för enfamiljshus uppvisar tillräckliga och varaktiga indicier för att det förekommer, eller skulle kunna förekomma, lokal marknadsmakt i lokala fibernät.

Telenor anser därför att respektive fiberaccessnät som ansluter enfamiljshus (SDU) och som ägs av en och samma nätägare ska definieras som en separat geografisk marknad.

Telenor anser dessutom att marknaden för enfamiljshus (SDU) är en grossistmarknad som kan behöva regleras för att en hållbar effektiv konkurrens ska kunna uppstå på slutkundsmarknaderna.

Övriga synpunkter på PTS marknadsanalys

PTS konstaterar på sid 58 att under 2017 och 2018 har ett antal operatörer aviserat redan genomförda eller kommande prishöjningar i såväl grossist- som slutkundsledet som framför allt rörde segmentet för enfamiljshus. Telenor gör samma observationer. Nyligen meddelade [REDACTED]

[REDACTED] och andra internetleverantörer att erbjuda bredbandstjänster till slutkunderna. Ett annat nät, [REDACTED]

[REDACTED]

Telenor menare vidare att PTS i sin granskning av fiberpriserna (avsnitt 2.3.4.7) har gjort en felbedömning av prisutvecklingen. Priserna på de högre hastigheterna 500-1000 Mbit/s har i allmänhet gått ner, dock efterfrågas dessa extrema hastigheter mycket lite av slutkunderna, endast 6,7 % av fiberkunderna enligt PTS egen statistik som redovisas enligt tabell 3 under avsnitt 2.3.5.3. Den absoluta majoriteten av kunderna, 66 % enligt samma tabell, abonnerar på hastigheten 100 Mbit, vilket som PTS själva konstaterar har gått upp 12 % under perioden. Telenor ser en stark trend uppåt på de vanligast efterfrågade hastigheterna, drivet av ökade grossistpriser. Telenor gör därför, till skillnad från PTS, bedömningen att detta visar på en allmän dynamik uppåt. Detta då dessa aktörer även i ett framåtorienterat perspektiv kan agera oberoende av konkurrenter och slutanvändare. [REDACTED]

Som PTS konstaterar på sid 22 visar prognosen att efterfrågan på höga hastigheter kommer att öka och år 2022 kommer sannolikt över 80 procent av internetabonnemangen i Sverige ha en nedladdningshastighet på över 100 Mbit/s. Som exempel kan nämnas att om Telenor skulle erbjuda en slutkund i ett enfamiljshus (SDU) ett abonnemang på 1000 Mbit/s via ett svartfibertillträde till Telias nät är kostnaden 140 kr/månad² (samma avgift oberoende av hastighet, d v s Telenor bestämmer själv vilken produkt och hastighet som skall erbjudas). Om samma tjänst skulle erbjudas över t ex [REDACTED]

[REDACTED]. Om samma tjänst skulle erbjudas över [REDACTED]

[REDACTED]. Dessa prisskillnader mellan ett svartfibertillträde och ett KO-tillträde kan bara till en liten del förklaras av högre underliggande kostnader i skalfördelar. Möjlighet till ett kostnadseffektivt svartfibertillträde till enfamiljshus (SDU) i t ex stadsnät skulle med stor sannolikhet skapa en effektiv konkurrens på slutkundsmarknaden för framförallt internetabonnemang med hastigheter över 100 Mbit/s som beräknas utgöra över 80 procent av marknaden 2022.

Kommunikationsoperatörens roll på marknaden

På sid 70 konstaterar PTS att "Vad gäller enfamiljshus är det inte ovanligt att KO upphandlar svartfibertillträden till hela bostadsområden i stället för enstaka anslutningar."

Det är enligt Telenor en missuppfattning att KO upphandlar svartfibertillträden på marknad 3a. Detta är enligt Telenor en missuppfattning som bidrar till att PTS i sin marknadsanalys felaktigt kommer fram till att grossisttillträde till flerfamiljshus (MDU) och grossisttillträde till enfamiljshus (SDU) ska placeras på en och samma produktmarknad. Enligt Telenor är det tillträde till enskilda

² Priset motsvarar geotyp 3 i tidigare gällande prisreglering och ska motsvara ett genomsnitt för hela Sverige.

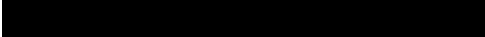
fiberaccessförbindelser som i praktiken efterfrågas av slutkundsoperatörer och i praktiken tillhandahålls av nätägare inte utbytbar med det förmodade svartfibertillträde som enligt PTS (på sid 70) efterfrågas av KO. Detta då ändamålen skulle vara helt olika i de två fallen och någon efterfrågesubstitution inte skulle föreligga till följd av betydande byteskostnader.

Telenor är idag ägare till kommunikationsoperatören Open Universe som sedan 2011 tillhandahåller KO-tjänster till bland annat stadsnät. Open Universe roll som kommunikationsoperatör är att säkerställa trafiken i nätet. Open Universe erbjuder också en öppen teknisk plattform där alla tjänsteleverantörer kan få tillgång till nätet. Uppdraget att tillhandahålla KO-tjänster får Open Universe genom att delta i och vinna upphandlingar som genomförs av t ex ett stadsnät.

Trekriterietest och företag med betydande inflytande

Telenor avstår att i detta läge i detalj kommentera PTS analys och förslag till företag med betydande inflytande då de synpunkter som Telenor framför på marknadsanalysen av grossistmarknaden i sig innebär att PTS behöver arbeta igenom även denna del av förslaget som en följd av föreslagna förändringar i marknadsavgränsningar.

Bilaga 1:

Bilaga 2:

Som ovan

Telenor Sverige AB